

Vergaderjaar 2012–2013

33 605 XIII

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Economische Zaken 2012

Nr. 4

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2012 wijzigingen aan te brengen in:

- de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken;
- de begrotingsstaat inzake de baten-lastendiensten van dit ministerie;

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De minister van Economische Zaken,
mede namens
De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
H.G.J. Kamp

B. BEGROTINGSTOELICHTING

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1.000)

11 Goed functionerende economie en markten	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2012	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)-(5)
Verplichtingen	229.064	- 1.400	550	- 4.843	223.371	228.384	5.013
Uitgaven	232.037	- 1.400	550	6.780	237.967	233.701	- 4.266
Programma-uitgaven	220.795	- 1.400	550	6.374	226.319	222.716	- 3.603
11.1 Optimale marktordening en mededinging bevorderen	27.682	- 1.400	- 2.100	2.333	26.515	25.695	- 820
11.3 Goede en betrouwbare netwerken en markten voor telecommunicatie- en post	11.975			975	12.950	10.168	- 2.782
11.4 Voorzien in maatschappelijk behoefte aan statistieken	181.138		2.650	3.066	186.854	186.854	0
Bijdragen aan baten-lastendiensten	11.242			406	11.648	10.984	- 664
Toezicht Agentschap Telecom	5.795			236	6.031	5.874	- 157
Agentschap Telecom	5.447			75	5.522	5.110	- 412
Bijdrage DG ETM aan Agentschap NL				95	95	0	- 95
Ontvangsten	55.200		16.565	6.122	77.887	82.679	4.792
Ontvangsten NMa				4.400	4.400	4.413	13
High Trust	31.100				31.100	32.060	960
Diverse ontvangsten	24.100		16.565	1.722	42.387	46.207	3.820

Toelichting

Verplichtingen

De verhoging van het verplichtingbudget met € 5,0 mln wordt met name veroorzaakt door het toezicht op Agentschap Telecom (€ 5,9 mln). Bij 2^e suppletoire begrotingswet zijn de verplichtingbudgetten voor «bijdrage aan baten-lastendiensten» afgeboekt omdat de opdrachten niet meer voorafgaand, maar tijdens het uitvoeringsjaar worden verstrekt. Het Toezicht op Agentschap Telecom werd echter al tijdens het uitvoeringsjaar verplicht.

Ontvangsten

Op «diverse ontvangsten» is € 3,8 mln meer ontvangen dan geraamd. De bedragen die samenhangen met de veiling van radiofrequenties zijn later ontvangen dan verwacht waardoor wettelijke rente was verschuldigd.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1.000)

12 Een sterk innovatievermogen	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e supplementaire begroting 2012	Mutaties 2e supplementaire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)-(5)
Verplichtingen	708.454		- 9.624	7.123	705.953	655.501	- 50.452
Uitgaven	814.158		6.240	- 10.775	809.623	745.806	- 63.817
Programma-uitgaven	748.333		6.832	- 21.974	733.191	670.609	- 62.582
12.1 Bevorderen van publiek/private kennisontwikkeling voor topsectoren en maatschappelijke vraagstukken	583.155		7.501	- 21.477	569.179	547.151	- 22.028
12.2 Meer bedrijven die meer (technologische) kennis ontwikkelen, delen en benutten	165.178		- 669	- 497	164.012	123.458	- 40.554
Bijdragen aan baten-lastendiensten	65.825		- 592	11.199	76.432	75.197	- 1.235
Bijdrage aan Agentschap NL	65.825		- 774	11.199	76.250	75.130	- 1.120
Bijdrage aan Agentschap Telecom			182		182	67	- 115
Ontvangsten	45.172			10.162	55.334	70.495	15.161
Diverse ontvangsten	1.588			12.832	14.420	21.861	7.441
Ontvangsten Luchtvaartkredietregeling	199			1.330	1.529	199	- 1.330
Ontvangsten Technische Ontwikkelingsprojecten	10.000			- 6.000	4.000	3.939	- 61
Ontvangsten Rijksoctrooiwet	29.212			2.000	31.212	36.787	5.575
Ontvangsten Innovatiekredieten	2.118				2.118	6.564	4.446
Ontvangsten Eurostars	2.055				2.055	1.143	- 912

Toelichting

Verplichtingen

De verlaging van het verplichtingbudget met € 50,4 wordt met name veroorzaakt door het Innovatiefonds (- € 42,1 mln) en Innovatie Prestatiecontracten (- € 6,9 mln). Binnen het Innovatiefonds is het budget voor de Innovatiekredieten niet volledig benut. De benutting van het Innovatiekrediet is in 2012 toegenomen ten opzichte van het jaar 2011. Er is in 2012 een bedrag van € 52,9 mln verplicht. De raming voor 2012 was hoger, namelijk € 95,0 mln vanwege de verwachte vraag in verband met het vervallen van subsidies vanuit de Innovatieprogramma's. Deze vraag is in 2012 vooralsnog behoorlijk achtergebleven. Voor de Innovatie Prestatie Contracten is voor € 6,9 mln minder verplicht omdat er minder IPC-projecten zijn ingediend. Oorzaak hiervan is onder andere het ontbreken van de financiële ruimte bij bedrijven voor een eigen inbreng van 60%, conform de IPC-regeling. Verder werkte het tendercriterium «aansluiting bij topsectoren» drempelverhogend.

Uitgaven

De verlaging van het budget op OD 12.1 met € 22,0 mln wordt met name veroorzaakt door:

- Innovatieprogramma's (- € 6,7 mln). De lagere kasuitfinanciering wordt met name veroorzaakt doordat de uitfinanciering van het innovatieprogramma Point One/Phase 2 trager is verlopen dan voorzien.
- Lucht- en Ruimtevaart (- € 5,2 mln). Deze onderschrijding is vooral te wijten aan te late declaraties op de instrumenten Prekwalificatie ESA Programma's en Nationale Programma's.

- Overig (– € 12,3 mln). Dit betreft een lager dan geraamde kasuitfinanciering op reeds aangegane verplichtingen met betrekking tot Innovatieve Onderzoeksprogramma's, Besluit Subsidie Investerings Kennisinfrastructuur en Nanolab.

De verlaging van het budget op OD 12.2 met € 40,5 mln wordt met name veroorzaakt door:

- Innovatiefonds (– € 44,8 mln). Als gevolg van de lagere verplichtingenrealisatie in het kader van het Innovatiekrediet zijn er ook minder kasmiddelen besteed. Daarnaast zijn er in het kader van de Seed capital regeling in 2011 minder verplichtingen aangegaan dan oorspronkelijk geraamd, als gevolg hiervan is het beroep op de hiervoor geraamde kasmiddelen in 2012 ook lager. In totaal is € 44,8 mln onbesteed gebleven. Aangezien sprake is van een fondsconstructie zullen deze middelen beschikbaar blijven voor het Innovatiefonds-MKB+.
- Innovatie Prestatiecontracten (€ 3,0 mln). De overschrijding is het gevolg van een hoger dan geraamde kasuitfinanciering op reeds aangegane verplichtingen.

Ontvangsten

Op de post Diverse ontvangsten is € 7,4 mln meer ontvangen dan geraamd. De € 7,4 mln bestaat met name uit de vaststelling van subsidies waarbij de vaststelling lager is dan het verleende voorschot.

De ontvangsten uit hoofde van de Rijksoctrooiwet zijn € 5,6 mln hoger dan geraamd, dit is deels veroorzaakt door ontvangsten die betrekking hadden op 2011, pas in 2012 zijn ontvangen.

Op de post Ontvangsten Innovatiekredieten is € 4,4 mln meer ontvangen dan geraamd. Dit komt met name omdat kredieten sneller terug zijn ontvangen dan verwacht.

(bedragen x € 1.000)

13 Een excellent ondernemingsklimaat	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2012	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)-(5)
Verplichtingen	1.974.577	1.400	399.979	81.848	2.457.804	977.386	- 1.480.418
Waarvan garantieverplichtingen	1.876.250		377.699	- 57.330	2.166.619 ¹	679.283	- 1.487.336
Uitgaven	242.178	1.400	60.936	64.343	368.857	312.203	- 56.654
Subsidies(-regelingen):	185.727	1.400	44.872	48.217	280.216	216.085	- 64.131
- BMKB (garantie)	33.459		40.000	57.000	130.459	126.302	- 4.157
- Groeifinancieringsfaciliteit (garantie)	20.000		- 321	- 10.000	9.679	2.270	- 7.409
- Garantie Ondernemingsfinanciering (garantie)	51.000		- 1.000		50.000	16.375	- 33.625
- Borgstelling Scheepsnieuwbouw (garantie)	10.000				10.000	0	- 10.000
- Valorisatie / SKE	21.366	- 2.800	- 1.300	- 900	16.366	11.810	- 4.556
- Bevorderen ondernemerschap	3.930		657	2.009	6.596	7.618	1.022
- Onderwijs en ondernemerschap	15.337		- 249	- 1.700	13.388	13.455	67
- Microfinanciering	2.200			- 1.900	300	750	450
- Programma Biobased Economy	9.810		4.277	63	14.150	12.521	- 1.629
- Actieplan veilig ondernemen	3.000		3.253	2.000	8.253	8.474	221
- Innovatieregeling scheepsbouw	1.400	4.200	- 417	2.317	7.500	5.479	- 2.021
- BSRI	13.725			- 200	13.525	9.659	- 3.866
- Overig	500		- 28	- 472		1.372	1.372

13 Een excellent ondernemingsklimaat	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2012	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)-(5)
Opdrachten:	35.319	- 1.400	2.964	2.223	39.106	47.059	7.953
- Onderzoek & ontwikkeling	1.588		- 750	2.000	2.838	3.942	1.104
- ICT & MKB	519				519	130	- 389
- PRIMA	17.993	- 1.400	- 241	683	17.035	11.455	- 5.580
- ICT flankerend beleid	7.693			5.200	12.893	17.387	4.494
- Beleidsvoorbereiding en evaluaties	2.826		4.125	- 5.625	1.326	5.499	4.173
- Opdrachten Logius	2.200				2.200	7.493	5.293
- Regiegroep Regeldruk/ACTAL	2.500		- 170	- 35	2.295	1.153	- 1.142
Bijdragen aan baten-lastendiensten:	2.167		7.760	478	10.405	8.368	- 2.037
Bijdrage aan Agentschap NL	2.167		7.760	478	10.405	8.368	- 2.037
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties:	18.965	1.400	2.900	- 1.645	21.620	22.195	575
- Bijdrage NBTC	14.959		2.000	- 1.746	15.213	15.213	0
- Bijdrage UNWTO	233				233	252	19
- Bijdragen aan instituten	3.773	1.400	900	101	6.174	6.730	556
Bijdrage aan ZBO's/RWT's			244	15.070	17.510	18.496	986
- Bijdrage aan Kamers van Koophandel			2.440	15.070	17.510	18.496	986
Ontvangsten	105.811		241	- 9.375	96.677	41.762	- 54.915
- Borgstelling Scheepsnieuwbouw	10.000				10.000	0	- 10.000
- BMKB	25.230				25.230	23.644	- 1.586
- Groeifinancieringsfaciliteit	16.000			- 8.000	8.000	2.154	- 5.846
- Garantie Ondernemingsfinanciering	51.000				51.000	13.390	- 37.610
- Joint Strike Fighter	2.255			- 1.375	880	879	- 1
- Diverse ontvangsten	1.326		241		1.567	1.694	127

¹ Bij de 2^e suppletoire wet was hier € 30 mln opgenomen voor de storting in de interne begrotingsreserve. Dit betreft echter regulier verplichting-budget.

Toelichting

Verplichtingen

De verlaging met bijna € 1,5 mld wordt met name veroorzaakt door:

- Borgstelling Scheepsnieuwbouw – € 999,6 mln. De aangepaste Garantiefaciliteit Scheepsbouw was in 2012 nog niet opengesteld waardoor geen garantieverplichtingen zijn aangegaan. Naar verwachting zal de publicatie van de regeling in 2013 plaatsvinden.
- BMKB – € 220,7 mln. De lagere benutting van de Borgstellingsregeling Midden en Kleinbedrijf (BMKB) is te wijten aan een lagere activiteit in de MKB financieringsmarkt, waarbij de effecten voor het kleinbedrijf het grootst zijn, zoals ook blijkt uit de meest recente EIM financieringsmonitor. De BMKB kent juist veel gebruikers uit het kleinbedrijf. Daarnaast zijn per begin 2012 enkele versoeringen doorgevoerd in de regeling, met name door het terugdraaien van verzuimen in het kader van de kredietcrisismaatregelen. Dit heeft naar verwachting een dempend effect gehad op het gebruik van de regeling.
- Garantie Ondernemersfinanciering – € 197,2 mln. De benutting van de Garantie Ondernemingsfinanciering (GO) is in 2012 gedaald (€ 179 mln gefiatteerd) ten opzichte van de benutting in 2011 (€ 240 mln gefiatteerd). Dit heeft te maken met een lagere activiteit op de

financieringsmarkt als gevolg van een verminderde investerings- en risicobereidheid van bedrijven en banken. Gezien de bijdrage die deze regeling levert aan het verbeteren van bedrijfsfinanciering van ondernemingen, heeft het nieuwe kabinet besloten de GO permanent te maken en hiervoor jaarlijks € 400 mln verplichtingenbudget beschikbaar te stellen.

- Groeifinancieringsfaciliteit – € 69,8 mln. De Groeifinancieringsfaciliteit is van belang voor bedrijven die op zoek zijn naar risicokapitaal, alsook voor participatiemaatschappijen die op zoek zijn naar middelen voor nieuwe fondsen. In 2012 zijn 5 nieuwe partijen toegetreden. De benutting is licht gestegen ten opzichte van 2011 doch blijft achter bij de raming, waarbij de realisatie over 2012 een vergelijkbaar beeld laat zien als de realisatie over de afgelopen jaren.
- Kamers van Koophandel € 3,7 mln. De verhoging wordt voor € 2,2 mln veroorzaakt doordat de bijdrage voor 2013 aan de pilot budgetfinanciering Nieuw handelsregister 2012–2013 in 2012 is verplicht. Daarnaast is een bijdrage € 1,5 mln verleend in de kosten, die Kamers van Koophandel Nederland in 2012 heeft gemaakt voor de ontwikkeling van een aansluiting van het CBS, Justis en de Belastingdienst op het Nieuw Handelsregister.

Uitgaven

De verlaging met € 56,7 mln wordt met name veroorzaakt door:

- BMKB (– € 4,2 mln). De omvang van de verliesdeclaraties is ten opzichte van de Najaarsnota achtergebleven bij de raming.
- Groeifinancieringsfaciliteit (– € 7,4 mln). Als gevolg van een lagere benutting van de Groeifinancieringsfaciliteit, die zich richt op het buffervermogen van bedrijven is € 7,4 mln minder uitgegeven. Tegenover deze lagere uitgavenrealisatie staat ook een lagere ontvangst van € 5,8 mln.
- Garantie Ondernemersfinanciering (– € 33,6 mln). Het beroep op de Garantie Ondernemersfinanciering is achtergebleven bij de raming. Hierdoor is € 33,6 mln minder uitgegeven dan geraamd.
- Borgstelling Scheepsnieuwbouw (– € 10,0 mln). De aangepaste Garantiefaciliteit Scheepsbouw was in 2012 nog niet opengesteld waardoor geen garantieverplichtingen zijn aangegaan en geen schadebetalingen hebben plaatsgevonden.
- Valorisatie / SKE (– € 4,6 mln). De lagere uitgaven voor Valorisatie is gelegen in een lagere kasuitfinanciering op reeds aangegane projecten. Ook is het subsidieplafond van de regeling in oktober met € 10 mln verlaagd wat doorwerkt in de kasuitgaven.
- Ook voor de instrumenten BSRI (– € 3,9 mln) en PRIMA (– € 5,6 mln) is de uitfinanciering van in het verleden aangegane verplichtingen langzamer verlopen dan bij de Najaarsnota geraamd.
- Voor de instrumenten ICT flankerend beleid (€ 4,5 mln) en beleidsvoorbereiding en evaluaties (€ 4,2 mln) is de uitfinanciering van in het verleden aangegane verplichtingen sneller verlopen dan bij NJN geraamd.
- Opdrachten Logius (€ 5,3 mln). De hogere uitgaven aan Logius € 5,3 mln worden veroorzaakt door de extra werkzaamheden buiten het (structurele) programma (Bureau) Forum Standaardisatie € 2,2 mln, zoals SBR (*Standard Business Reporting*), e-factureren, e-Herkenning.

Ontvangsten

De verlaging met € 54,9 mln wordt met name veroorzaakt door:

- Borgstelling Scheepsnieuwbouw (– € 10,0 mln). De aangepaste Garantiefaciliteit Scheepsbouw was in 2012 nog niet opengesteld

waardoor geen garantieverplichtingen zijn aangegaan en geen premies zijn ontvangen.

- Groeifinancieringsfaciliteit (– € 5,8 mln). Als gevolg van een lagere benutting van de Groeifinancieringsfaciliteit, die zich richt op het buffervermogen van bedrijven, zijn minder premies ontvangen.
- Garantie Ondernemersfinanciering (– € 37,6 mln). Het beroep op de Garantie Ondernemersfinanciering is achtergebleven bij de raming, hierdoor zijn minder premies ontvangen.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1.000)

14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2012	Mutaties 2e suppletoire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)–(5)
Verplichtingen	360.586		1.797.933	151.256	2.309.775	2.289.462	– 20.313
Waarvan garantieverplichtingen			46.803	140.000	186.803	147.225	– 39.578
Uitgaven	1.337.643		– 6.220	– 183.480	1.147.943	1.085.460	– 62.483
Programma-uitgaven	1.310.628		– 16.429	– 192.045	1.102.154	1.042.365	– 59.789
14.1 Optimale ordening en werking van de energiemarkten in de Noord-West Europese context							
14.2 Bevorderen van de voorzieningszekerheid	96.866		– 100	– 2.325	94.441	91.506	– 2.935
14.3 Bevorderen van een duurzame en veilige energievoorziening	1.213.762		– 16.329	– 189.720	1.007.713	950.859	– 56.854
Bijdragen aan baten-lastendiensten	27.015		10.209	8.565	45.789	43.095	– 2.694
Agentschap NL	26.626		10.209	7.969	44.804	42.342	– 2.462
NVWA	389			596	985	753	– 232
Ontvangsten	12.249.911		– 370.000	295.511	12.175.422	11.960.294	– 215.128
COVA	93.000			– 4.000	89.000	86.418	– 2.582
SDE+							
Aardgasbaten	12.100.000		– 350.000	300.000	12.050.000	11.839.761	– 210.239
Zoutwinning	1.761			590	2.351	2.350	– 1
Diverse ontvangsten	55.150		– 20.000	– 1.079	34.071	31.765	– 2.306

Toelichting

Verplichtingen

De verlaging met € 20,3 mln wordt met name veroorzaakt door:

- Geothermie (– € 39,6 mln). in 2012 is slechts een gering beroep gedaan op de regeling Geothermie, het resterende verplichtingbudget (€ 39,6 mln) wordt in 2013 opnieuw beschikbaar gesteld.
- Bijdrage Energieonderzoek Centrum Nederland (– € 9,3 mln). Een deel van de subsidiebudget 2013 (€ 9,3 mln) voor de bijdrage aan ECN is niet in 2012 verleend in verband met het ontbreken van overeenstemming over een deel van het programma 2013. Het resterende verplichtingenbedrag wordt overgeheveld naar 2013 om alsnog een aanvullende toezegging te kunnen doen.
- Energie-innovatie (€ 29,6 mln). Op het gebied van Energie-innovatie zijn een aantal projecten sneller tot afstemming gekomen met Europese regelgeving dan waar bij de 2^e suppletoire begrotingswet rekening mee werd gehouden.

Uitgaven

De verlaging van het budget met € 62,5 mln wordt met name veroorzaakt door:

- MEP (– € 26,4 mln). De kasuitgaven MEP zijn in 2012 lager uitgevallen dan het in de begroting beschikbare bedrag (€ 646 mln). De onderuitputting is het gevolg van lagere subsidiabele producties dan waarmee in de begroting gerekend.
- SDE(+) (– € 23,9 mln). De kasuitgaven in het kader van de SDE(+) zijn in 2012 lager uitgevallen dan het in de begroting beschikbare bedrag (€ 132 mln). Van de onderuitputting is € 13,7 mln toe te schrijven aan de incidentele subsidie voor het windpark Noordoostpolder. Bij de realisatie van dit windpark is vertraging opgetreden als gevolg de procedure van goedkeuring door de EC. Dit bedrag zal in de jaren na 2012 alsnog tot uitbetaling komen. De overige onderuitputting is nagenoeg geheel het gevolg van lagere subsidiabele producties dan waarmee in de begroting gerekend en zal in de jaren na 2012 alsnog tot uitbetaling komen in het kader van de SDE(+).
- Green Deal (– € 3,4 mln). Door een langzamere start van de «Green Deals» zijn de betalingen achtergebleven bij de raming.
- Transitie management (– € 2,7 mln). De uitfinanciering van in het verleden aangegane verplichtingen is trager verlopen dan geraamd.
- Bijdrage Baten-lastendiensten (– € 2,7 mln). De uiteindelijke voorschotbetalingen zijn lager uitgevallen dan de raming bij de 2^e suppletoire begrotingswet.

Ontvangsten

De verlaging van het ontvangstbudget met € 215,1 mln wordt met name veroorzaakt door een lagere ontvangst op de Aardgasbaten (– € 210,2 mln).

De tegenvaller in de aardgasbaten wordt veroorzaakt door een lagere productie (75 mld kubieke meter) dan waarvan werd uitgegaan bij Najaarsnota (77 mld kubieke meter). De lagere productie was onder meer het gevolg van het warme einde van het jaar.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1.000)

15 Een sterke internationale concurrentiepositie	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2012	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)–(5)
Verplichtingen	109.262		– 10.314	– 56.935	42.013	34.622	– 7.391
Uitgaven	132.664		2.365	– 15.943	119.086	109.355	– 9.731
Programma-uitgaven	82.749		2.285	– 11.627	73.407	64.821	– 8.586
15.1 Bevorderen van vrij internationaal handelsverkeer en versterken van de mondiale economische rechtsorde, met aandacht voor maatschappelijke verantwoordelijkheid	9.164		1.523	9.508	20.195	18.010	– 2.185
15.2 Bevorderen van goede beleidskaders gericht op het versterken van het concurrentievermogen en de interne markt van de EU	137				137	0	– 137

15 Een sterke internationale concurrentiepositie	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2012	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)-(5)
15.4 Gericht ondersteunen van de internationalisering van het Nederlandse bedrijfsleven, aantrekken van hoogwaardige buitenlandse investeringen, versterken van het draagvlak voor globalisering en bijdragen aan duurzame ontwikkeling, onder andere voedselzekerheid en water	73.448		762	- 21.135	53.075	46.811	- 6.264
Bijdragen aan baten-lastendiensten	49.915		80	- 4.316	45.679	44.534	- 1.145
Bijdrage Agentschap NL	49.915		80	- 4.316	45.679	44.534	- 1.145
Ontvangsten	11.815		- 3.352		8.463	4.852	- 3.611
Gemengde kredieten	681				681	1.604	923
Package4growth	10.000		- 3.352		6.648		- 6.648
Diverse ontvangsten	1.134				1.134	3.248	2.114

Toelichting

Verplichtingen

De lagere realisatie op de verplichtingen houdt met name verband met de lagere kasuitgaven.

Uitgaven

OD 15.40 Gericht ondersteunen van de internationalisering van het Nederlandse bedrijfsleven

Het bestaande instrument Package4Growth is in 2012 voor het non-ODA gedeelte omgezet in het instrument Finance for International Business (FIB). Vertraging in de uitwerking van het nieuwe instrumentarium heeft er voor gezorgd dat er ook vertraging in de uitvoering van projecten is opgetreden.

Daarnaast is de realisatie van het instrument transitiefaciliteit achtergebleven bij de raming vanwege vertraging in de uitfinanciering.

Ontvangsten

De lagere ontvangsten zijn met name toe te rekenen aan het instrument Package4Growth. Het bestaande instrument Package4Growth is in 2012 voor het non-ODA gedeelte omgezet in het instrument Finance for International Business (FIB). Vertraging in de uitwerking van het nieuwe instrumentarium heeft er voor gezorgd dat er ook vertraging in de uitvoering van projecten is opgetreden.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1.000)

16 Concurrerende, duurzame, veilige agro-, visserij- en voedselketens	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e supplementaire begroting 2012	Mutaties 2e supplementaire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)-(5)
Verplichtingen	538.652		60.873	178.185	777.710	696.112	- 81.598
<i>Waarvan garantieverplichtingen</i>				<i>138.000</i>	<i>138.000</i>	<i>43.374</i>	<i>- 94.626</i>
Uitgaven	555.985		31.038	33.015	620.038	613.752	- 6.286
Programma-uitgaven	367.705		7.020	15.700	390.425	383.038	- 7.387
16.1 Versterken concurrentiekracht en verduurzaming agrotekens en visserij	97.177		2.289	17.367	116.833	112.224	- 4.609
16.2 Borgen voedselveiligheid en -kwaliteit	14.276		1.066	- 2.206	13.136	12.799	- 337
16.3 Plant- en diergezondheid	26.769		2.709	- 4.651	24.827	23.971	- 856
16.4 Kennisontwikkeling en innovatie ten behoeve van het groene domein	183.852		227	7.322	191.401	187.391	- 4.010
16.5 Borgen voedselzekerheid en internationaal en Europees landbouwbeleid	45.631		729	- 2.132	44.228	46.653	2.425
Bijdragen aan baten-lastendiensten	188.280		24.018	17.315	229.613	230.714	1.101
Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit	93.336		7.605	23.819	124.760	125.040	280
Dienst Regelingen	83.748		14.458	- 4.914	93.292	93.181	- 111
Agentschap NL	4.038		1.873	- 1.628	4.283	5.810	1.527
Dienst Landelijk Gebied	172		82	2	256	255	- 1
Rijksrederij	6.986			36	7.022	6.428	- 594
Ontvangsten	336.897		3.581	- 42.654	297.824	302.615	4.791
Douanerechten op landbouwproducten	302.999			- 50.000	252.999	250.977	- 2.022
EU-ontvangsten	5.926			- 5.102	824	1.160	336
Bijdragen derogatie	4.500				4.500	4.561	61
Ontvangsten visserij	4.993				4.993	7.239	2.246
Ontvangsten leges	4.000			- 4.000			
Interne begrotingsreserve				17.394	17.394	13.316	- 4.078
Sectorbijdrage I&R, art. 68	2.100			- 2.100			
Overige ontvangsten	12.379		3.581	1.154	17.114	25.362	8.248

Toelichting

Verplichtingen

De lagere verplichtingen (€ 81,6 mln) houden voornamelijk verband met het volgende:

- Bij Najaarsnota is het verplichtingenbudget verhoogd met € 138 mln voor onder meer de garantieverplichtingen in het kader van de garantiefaciliteit Landbouw. Van dit bedrag is slechts € 43,4 mln gerealiseerd aangezien landbouwbedrijven vanwege de slechte economische situatie in geringe mate gebruik hebben gemaakt van deze faciliteit.
- Hiertegenover zijn meer verplichtingen aangegaan onder andere in verband met een toekenning voor de Hight Containment Unit bij DLO (€ 2,1 mln), een verplichting voor het Topconsortium Kennis en Innovatie inzake uitgangsmaterialen (€ 4 mln). Voor het overige houden de hogere verplichtingen samen met de per saldo hogere bijdragen aan de baten-lastendiensten.

Uitgaven

OD16.1 Versterken concurrentiekracht en verduurzaming agroketens en visserij

De lagere uitgaven van € 4,6 mln houden onder meer verband met het feit er geen uitgaven hebben plaatsgevonden aan de Stichting voor Q-koorts benadeelden aangezien deze stichting nog in oprichting is. Hierdoor is € 5 mln onbesteed gebleven. Voorts zijn de uitgaven ten behoeve van de investeringsregeling gecombineerde luchtwassers € 1,8 mln lager uitgevallen. Deze uitgaven zullen in 2013 plaatsvinden.

Tegenover deze lagere realisatie staan hogere uitgaven van € 1,6 mln voor de demoregeling proefprojecten Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) en een bijdrage aan het Rijksinstituut voor Milieubeheer voor het Landelijk Meetnet Effecten Mestbeleid. Dit leidt tot lagere uitgaven in 2013.

OD16.4 Kennisontwikkeling en innovatie ten behoeve van het groene domein

De lagere uitgaven houden verband met het feit dat de bijdrage aan het Technologisch Top Instituut (TTI) van € 7,2 mln op artikel 17 is verantwoord. Hiertegenover staat een hogere bijdrage aan DLO voor diverse onderzoeksprojecten met betrekking tot de agrarische sector.

OD16.5 Borgen voedselzekerheid en internationaal en Europees landbouwbeleid

De overschrijding met € 2,4 mln houdt verband met nabetalingen uit 2011 aan de versterking van de landbouw in ontwikkelingslanden op grond van de nota «Landbouw, rurale bedrijvigheid en voedselzekerheid».

Agentschap NL

De hogere bijdrage houdt verband met het feit dat de uitvoeringskosten AgNL op het terrein van agro-projecten uit 2011 in 2012 zijn verantwoord.

Ontvangsten

Douanerechten op landbouwproducten

De lagere ontvangsten houden grotendeels verband met de afname van de wereldhandel als gevolg van de economische crisis.

Ontvangsten visserij

De hogere visserij-ontvangsten zijn vooral veroorzaakt doordat de huurprijzen van mosselpercelen zijn gestegen.

Interne begrotingsreserve

Aan de interne begrotingsreserve visserij is € 1,6 mln minder onttrokken omdat vooral de uitgaven op de visserijregelingen die onder de 3^e EVF-as vallen lager zijn uitgevallen dan oorspronkelijk begroot. Ook aan de interne begrotingsreserve landbouw is € 2 mln minder onttrokken dan begroot omdat met name de uitgaven op de regeling duurzame stallen en de regeling gecombineerde luchtwassers fors lager zijn uitgevallen. Tenslotte is aan de interne begrotingsreserve apurement circa € 0,4 mln minder onttrokken omdat er minder aan de Europese Commissie terugbetaald hoefde te worden dan gepland.

Overige ontvangsten

De meerontvangsten houden grotendeels verband met ontvangsten van het ministerie van Buitenlandse Zaken inzake het partnerschap met Indonesië met betrekking tot het voorkomen en bestrijden van vogelpest (€ 2,5 mln), betaalde rente en aflossing door DLO (€ 3,6 mln) en een eindafrekening vana terugontvangen subsidievoorschotten (€ 2,1 mln).

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1.000)

17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e supplementaire begroting 2012	Mutaties 2e supplementaire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)-(5)
Verplichtingen	778.990		14.870	7.704	801.564	805.094	3.530
<i>Waarvan garantieverplichtingen</i>						9.000	9.000
Uitgaven	780.891		- 8.151	6.564	779.304	788.384	9.080
Bekostiging:	695.595		- 788	7.002	701.809	704.293	2.484
Wageningen Universiteit	155.402		7.847	1.992	165.241	165.535	294
HBO-groen	66.198		10.420	1.273	77.891	78.137	246
MBO-groen	147.674		2.600	1.581	151.855	152.130	275
VOA	9.457		2.000	48	11.505	11.813	308
Wachtgelden	12.573		350	64	12.987	13.152	165
VMBO-groen	297.659		- 24.755	2.000	274.904	276.313	1.409
Aequor	6.632		750	44	7.426	7.213	- 213
Subsidies:	79.053		- 6.043	- 1.207	71.803	79.481	7.678
Groene Kennis Coöperatie	4.103		- 1.700	21	2.424	5.074	2.650
School als Kenniscentrum	37.257		- 10.017	165	27.405	26.755	- 650
Kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs	6.192		850	- 1.268	5.774	5.665	- 109
Aanvullende onderwijssubsidies	6.111		6.143	19.087	31.341	32.809	1.468
Ontwikkeling en beheer natuurkwaliteit	1.644		900		2.544	1.655	- 889
NME/Leren voor Duurzame Ontwikkeling	4.000		- 2.219	534	2.315	7.523	5.208
OCW-conforme onderwijssubsidies	19.746			- 19.746	0	0	0
Opdrachten:	6.243		- 1.320	769	5.692	4.610	- 1.082
Kennisverspreiding	6.243		- 1.320	769	5.692	4.610	- 1.082
Ontvangsten	75		46	4.968	5.089	5.154	65

Toelichting

Verplichtingen

Aan de onderwijsinstellingen is op basis van de regeling Praktijkleren en Groene Plus, om technische redenen, minder verplicht. Deze verplichtingruimte loopt mee in de verplichting voor 2013 (€ 5,5 mln). Daarnaast zijn voor € 9,0 mln garantieverplichtingen aangegaan ten behoeve van de sector Groen Onderwijs (schatkistbankieren Wellandcollege) die niet in de oorspronkelijke begroting zijn opgenomen.

Uitgaven

Bekostiging

De hogere uitgaven zijn met name toe te schrijven aan gestegen deelnemersaantallen.

Subsidies

De hogere uitgaven op dit onderdeel zijn met name veroorzaakt door afrekening van in eerdere jaren aangegane meerjarige subsidieverplichtingen op het terrein van Natuur- en Milieueducatie/Leren voor Duurzame Ontwikkeling.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1.000)

18 Natuur en Regio	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2012	Mutaties 2e suppletoire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)-(5)
Verplichtingen	409.261	640	4.983	3.168	418.052	397.332	- 20.720
<i>Waarvan garantieverplichtingen</i>	<i>34.359</i>				<i>34.359</i>	<i>0</i>	<i>- 34.359</i>
Uitgaven	837.888	640	7.487	- 91.606	754.409	480.042	- 274.367
Programma-uitgaven	717.248	2.640	- 1.403	- 119.085	599.400	325.025	- 274.375
18.1 Versterken mainports, brainports, greenports en andere clusters gerelateerd aan topsectoren	174.766		- 1.124	- 62.040	111.602	100.982	- 10.620
18.2 Wederzijds versterken van ecologie en economie	193.788	2.000	6.817	- 177.972	24.633	28.187	3.554
18.3 Behouden van de inter-/nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur	68.748	640	- 1.596	26.715	94.507	94.115	- 392
18.4 Te decentraliseren	279.946		- 5.500	94.212	368.658	101.741	- 266.917
Bijdragen aan baten-lastendiensten	120.640	- 2.000	8.890	27.479	155.009	155.017	8
Dienst Landelijk Gebied	83.298		4.009	4.758	92.065	91.568	- 497
Dienst Regelingen	29.930	- 2.000	3.415	22.361	53.706	53.704	- 2
Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit	7.412		125	57	7.594	7.645	51
Agentschap NL			1.341	303	1.644	2.100	456
Ontvangsten	112.175		116	- 31.103	81.188	53.712	- 27.476
Landinrichtingsrente	42.161				42.161	40.645	- 1.516
Bijdragen van derden	29.769			- 12.405	17.364	3.148	- 14.216
EU-bijdragen	2.096				2.096	486	- 1.610
Jachtakten	1.031				1.031	1.420	389
Synergiegelden	16.124				16.124		- 16.124
Verkoop gronden	20.000			- 20.000			
Overige	994		116	1.302	2.412	8.013	5.601

Toelichting

Verplichtingen

De lagere verplichtingen (totaal € 20,7 mln) is het saldo van een aantal lagere verplichtingen en een aantal hogere verplichtingen.

Lagere verplichtingen (€ 51,9 mln):

De lagere verplichtingen hangen voornamelijk samen het feit dat voor € 34,4 mln minder garantieverplichtingen zijn aangegaan omdat in verband met de decentralisatie van het verwervingsbudget Natuur de particuliere natuurbeschermingsorganisaties geen beroep gedaan op de garantieleningen in 2012. Voorts is € 9 mln verplichtingenbudget onbesteed gebleven aangezien bij de totstandkoming van het decentralisatiebudget op U18.40 alleen de kasbedragen zijn overgeheveld. De meerjarige doorwerking zal bij Voorjaarsnota 2013 worden gecorrigeerd. Op rente en aflossing is € 5,2 mln verplichtingenbudget niet besteed aangezien bij 2^e suppletoire begroting alleen het kasbudget neerwaarts is bijgesteld. Tenslotte is € 1,4 mln verplichtingenruimte niet besteed met

betrekking tot de Gegevensautoriteit Natuur aangezien de verplichtingen reeds in 2010 zijn aangegaan.

Hogere verplichtingen (€ 32,1 mln):

- De hogere verplichtingen worden veroorzaakt door het feit het verplichtingenbudget voor de storting van in het Groenfonds voor de lopende Zeeuwse projecten € 14,7 mln ontoereikend was.
- Uitgaande van overheveling van de middelen op operationele doelstelling 18.4 naar het Provinciefonds zou geen verplichtingenbudget meer noodzakelijk geweest zijn, omdat ten laste van de begroting van EZ geen verplichtingen meer zouden hoeven worden aangegaan. De decentralisatie van de middelen kon pas eind van het jaar geëffectueerd worden. Omdat de normale bedrijfsvoering van enkele onderdelen (met name SAN ganzen en het Faunafonds) in het geding zou zijn gekomen wanneer gewacht zou worden op het moment van de overheveling van de middelen naar het Provinciefonds, heeft de betaling in overleg met de provincies alsnog via de begroting van EZ plaatsgevonden. De daarvoor benodigde uitgavenruimte was wel beschikbaar, maar het verplichtingenbudget was hiervoor € 14,5 mln te laag.
- In verband met de inzet van de Auditdienst Rijk (ADR) in EFRO-programma's die in de verplichtingenadministratie 2012 is vastgelegd zijn € 1,8 mln meer verplichtingen aangegaan.
- Als gevolg van de afwikkeling van oude landinrichtingsprojecten zijn € 1,7 mln meer verplichtingen aangegaan.

OD18.1 Versterken mainports, brainports, greenports en andere clusters gerelateerd aan topsectoren

Van het budget voor Pieken in de Delta is € 8,0 mln overgeheveld naar OD18.40 en ingezet voor de decentralisatie Natuur. De resterende lagere uitgaven van € 2,6 mln houden voornamelijk verband met vertraging in de uitfinanciering van het programma Pieken in de Delta. De uitgaven zullen in 2013 worden gerealiseerd.

OD18.2 Wederzijds versterken van ecologie en economie

De meeruitgaven van € 3,6 mln houden verband met het project Leren voor Duurzame Ontwikkeling (LvDO) van € 2,4 mln op grond van een eindafrekening uit 2011. Tevens zijn uitgaven gedaan in het kader van het versneld afwickelen van oude lopende landinrichtingsprojecten van € 1,7 mln (zogenaamde vereveningspot). Hiertegenover is € 0,7 mln inzake de Programmatische Aanpak Stikstof doorgeschoven naar 2013.

OD18.4 Te decentraliseren

De lagere uitgaven van € 266,9 houden verband met het volgende:

- Vanuit OD18.10 is € 8,0 mln en vanuit OD18.30 € 0,2 mln overgeheveld en ingezet voor de decentralisatie natuur. Hiertegenover staan lagere uitgaven ad € 16,1 mln aangezien het budget voor synergiegelden water rechtstreeks vanuit de begroting van I&M is overgeheveld naar het Provinciefonds. Tenslotte is in het kader van het decentralisatieakkoord met de provincies € 261,0 mln overgeheveld naar de begroting van het Provinciefonds.
- Hiertegenover staan hogere uitgaven ad € 2,3 mln aan de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer onderdeel ganzen. Deze maken onderdeel uit van de decentralisatie Natuur maar zijn niet in de overheveling van € 261,0 mln verwerkt. De meeruitgaven worden in 2013 verrekend met het Provinciefonds.

Ontvangsten

Bijdragen van derden

De lagere ontvangsten houden voornamelijk verband met een lagere bijdrage vanuit het Ministerie van I&M ten behoeve van het ILG (onder meer voor bufferzones en milieukwaliteit).

EU-bijdragen

De lagere ontvangsten houden grotendeels verband het feit dat er vanaf begin 2000 een taakstelling voor Platteland Ontwikkelingsprogramma (POP)- inkomsten verwerving is geraamd. Verwerving is echter geen onderdeel meer van het POP-programma vanaf 2007. Op deze taakstelling zijn derhalve vanaf 2007 geen ontvangsten meer gerealiseerd.

Synergiegelden

De bijdrage voor synergiegelden water zijn niet door het Ministerie van I&M ontvangen aangezien deze rechtstreeks vanuit de begroting van I&M zijn overgeheveld naar het Provinciefonds.

Overige

De hogere ontvangsten houden verband met het versneld afwikkelen van oude lopende landinrichtingsprojecten. Hierbij doen zich op jaarbasis fluctuaties voor in de uitgaven/ontvangsten van deze projecten. In 2012 is voor € 2,7 mln aan ontvangsten ter realisatie van deze landinrichtingsprojecten gerealiseerd. Voorts is € 2,6 mln ontvangen van het Kennis Centrum Recreatie (KCR) in verband met het feit dat de afronding van het opheffingsproces van het KCR minder kosten met zich mee heeft gebracht dan geraamd. Tenslotte is € 0,4 mln meer ontvangen als gevolg van een inhaalslag met betrekking tot de inning van jachtaktezegels.

De niet-beleidsartikelen

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1.000)

40 Apparaat	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2012	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2012	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+(4)	(6)	(7)=(6)-(5)
Verplichtingen	464.711	- 640	15.102	5.847	485.020	485.269	249
Uitgaven	448.098	- 640	15.102	23.387	485.947	485.050	- 897
40.10 Personeel kerndepartement	258.600		5.481	- 849	263.232	267.280	4.048
40.20 Materieel kerndepartement	114.761	- 640	- 10.756	15.079	118.444	117.847	- 597
40.30 Personeel buitendiensten	48.373		2.631	2.054	53.058	51.295	- 1.763
40.40 Materieel buitendiensten	19.506		- 72	1.729	21.163	19.016	- 2.147
40.90 Baten-lastendiensten	6.858		17.818	5.374	30.050	29.612	- 438
Ontvangsten	15.544	0	3.236	946	19.726	22.016	2.290
40.10 Ontvangsten kerndepartement	8.612		3.236	349	12.197	15.190	2.993
40.30 Ontvangsten buitendiensten	6.932		0	597	7.529	6.826	- 703

Toelichting

Uitgaven

OD 40.10 Personeel kerndepartement

De overschrijding met € 4,1 mln houdt verband met de verantwoording van de personele uitgaven van de dienst PIANOo van € 1,7 mln, de overheveling van het personele budget Faunafonds van € 0,4 mln en een desaldering van € 2,0 mln in verband met bruto geboekte bedragen in de administratie voor detacheringen Concordaat, interim- functievervullers, projectenpoolers en vervanging in verband met langdurig zieken.

OD 40.30 Personeel buitendiensten

De lagere uitgaven van € 1,7 mln houdt verband met de verantwoording van de personele uitgaven van de dienst PIANOo op OD 40.10 personeel kerndepartement.

OD 40.40 Materieel buitendiensten

De lagere uitgaven van € 2,1 mln houden verband met de vertraging bij de voorgenomen fusie ACM van de diensten NMA, CA en de Opta, daarnaast heeft de NMA minder werkzaamheden hoeven te verrichten in kader van concentratiemeldingen bedrijven. Dit leidt tot hogere uitgaven in 2013.

Ontvangsten

OD 40.10 Ontvangsten kerndepartement

De meerontvangsten van € 2,9 mln houden verband met het in 2012 gehanteerde systeem; uitgaven worden geboekt en daarop betrekking hebbende ontvangsten worden eveneens geboekt (bruto boeken). Hierdoor valt het uitgaven- en ontvangstenbeeld hoger uit. Dit heeft geleid tot de volgende desalderingen: hogere ontvangsten en uitgaven bij OD 40.10 personeel kerndepartement betreffen doorbelastingen voor detacheringen, projectenpoolers, interim- functievervullers en ontvangsten voor langdurige zieken.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1.000)

41 Nominaal en Onvoorzien	Stand ontwerp begroting 2012	Mutaties via NvW en amende- menten	Mutaties 1e supple- toire begroting 2012	Mutaties 2e supple- toire begroting 2012	Totaal geraadmd	Real- satie	Slotwet- mutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+(2)+(3)+ (4)	(6)	(7)=(6)-(5)
Verplichtingen	- 8.788		17.005	- 8.217	0	0	0
Uitgaven	- 8.788		17.005	- 8.217	0	0	0
Prijsbijstelling	- 9.038		9.038	0	0	0	0
Loonbijstelling			11.577	- 11.577	0	0	0
Onvoorzien	250		0	- 250	0	0	0
In te vullen posten			- 3.610	3.610	0	0	0
Ontvangsten							